

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการวินิจฉัยความผิดทางอาญาของบุคคลถือได้ว่า องค์ประกอบภายนอกซึ่งได้แก่การกระทำและความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลเป็นลำดับแรกที่เราต้องนำมาพิจารณาถึง กล่าวคือการกระทำจะต้องพิจารณาว่า ใ้มีการกระทำตามความหมายของกฎหมายอาญาหรือไม่ เพราะตามกฎหมายไทยวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกระทำแตกต่างจากการกระทำในความหมายทั่วไป เนื่องจากตามความหมายทั่วไปนั้นการกระทำคือการเคลื่อนไหวร่างกายภายใต้บังคับของจิตใจเท่านั้น แต่ตามความหมายในแง่ของกฎหมายแล้วจะต้องเป็นการเคลื่อนไหวร่างกายภายใต้จิตใจบังคับ และสามารถควบคุมได้ กรณีที่ไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของตนได้ เช่น การละเมอ หรือเป็นโรคลมบ้าหมูเช่นนี้แม้จะมีการเคลื่อนไหวของร่างกายตามความเป็นจริง แต่มิใช่เป็นการกระทำในแง่ของกฎหมาย นอกจากนี้การกระทำตามกฎหมายยังรวมไปถึงการงดเว้นการจักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลด้วย ซึ่งตามกฎหมายลักษณะอาญาเดิม ร.ศ. 127 ได้บัญญัติถึงการกระทำโดยให้หมายความรวมถึงการละเว้นไม่กระทำและผลของการนั้นด้วย ถึงแม้ว่าจะมีการบัญญัติคล้ายกับหลักเกณฑ์ของกฎหมายในปัจจุบันก็ตาม แต่ความหมายของการละเว้นและผลของการกระทำก็ไม่ชัดเจนลงไปอย่างกฎหมายปัจจุบัน เพราะการงดเว้นในหลักเกณฑ์กฎหมายปัจจุบันต้องเป็นการงดเว้นเพื่อป้องกันผลด้วย ซึ่งหมายความว่าไม่กระทำรวมถึงผล ตามกฎหมายลักษณะอาญาเดิมอาจเข้าใจเมื่ออ่านแล้วได้ว่า การกระทำก็หมายความว่าถึงการไม่กระทำ แล้วรวมถึงผลของการไม่กระทำด้วย แต่ตามประมวลกฎหมายอาญาใหม่แล้วการกระทำให้หมายความรวมถึงการงดเว้นไม่กระทำ และผลของการงดเว้นนั้นด้วย กล่าวคือเมื่อมีการไม่กระทำแล้วต่อมาเกิดผลบางอย่างเพราะการไม่กระทำนั้น ซึ่งต้องเข้าใจว่าที่ไม่กระทำแล้วเกิดผลขึ้นมา เพราะเป็นหน้าที่ที่ของกระทำ

ควดยเหตุนี้ประมวลกฎหมายอาญามีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับเหตุเกิดไว้ชัด คือให้รวม
 ไปถึงการไม่กระทำ ซึ่งต้องกระทำเพื่อป้องกันผลกลัวคือ ต้องมีหน้าที่ ต้องมีการ
 ไม่กระทำ และหน้าที่นั้นต้องเป็นหน้าที่ต้องกระทำเพื่อไม่ให้เกิดขึ้น และการ
 ไม่กระทำจึงเกิดผลขึ้นมาได้ เหมือนกับการกระทำเช่นกัน และความสัมพันธ์ระหว่าง
 การกระทำและผลนั้นต้องพิจารณาในแง่ความผิดที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ
 ต้องมีผลสำเร็จเกิดขึ้นหรือไม่ เช่น ความผิดฐานฆาตกรรมตาม มาตรา 288, 289
 เป็นความผิดซึ่งต้องการผล คือความตายของบุคคล หรือความผิดฐานลักทรัพย์ตาม
 มาตรา 334 ต้องการผลคือการได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น ส่วนความผิดฐานแจ้ง
 ความเท็จตาม มาตรา 137, 172, 173 ไม่ต้องการผลของการกระทำ เพราะ
 เพียงแต่แจ้งข้อความอันเป็นเท็จออกไปก็เป็นความผิดสำเร็จในตัวแล้วไม่จำเป็นต้อง
 พิจารณาว่าเจ้าพนักงานผู้รับแจ้งความจะเชื่อหรือไม่ ควดยเหตุนี้ในการพิจารณา
 เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล จึงพิจารณาในกรณีความผิดที่ของการ
 ผลว่า ผลที่เกิดขึ้นนั้นเกิดมาจากการกระทำดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งตามกฎหมายลักษณะ
 อาญาเดิมมิได้บัญญัติกฎหมายในเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและ
 ผลไว้ อย่างไรก็ตามแนววินิจฉัยคดีอาญาของศาลไทยก็ดำเนินการตามทฤษฎีเงื่อนไข
 เป็นส่วนใหญ่และพิพากษาว่าเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลย จำเลย
 ก็ต้องรับผิดชอบออกมา และในกฎหมายลักษณะอาญาเดิมนั้นก็บัญญัติถึงกรณีต่าง ๆ ที่
 ทำให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น จากผลของการกระทำของตน บัญญัติไว้เป็น
 มาตรา ๆ ไปจนกระทั่งต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายอาญาจึงได้มีการบัญญัติไว้ใน
 มาตรา 63 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยกล่าวถึงผลธรรมดาคงก็คือ เนื้อหา-
 สาระประการหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลว่าเหมาะสม สมควร
 ที่จะเกิดผลเช่นนั้นหรือไม่

ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลนี้ เป็นเรื่องที่มีความ
 สำคัญอย่างมากในการกำหนดความรับผิดของบุคคล ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำได้มีการ
 กระทำตามกฎหมาย และเกิดผลแห่งความผิด โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำ

และผลการกระทำดังกล่าวจึงอาจเป็นความผิดทางอาญาที่ของรับโทษ แต่หากพิจารณาแล้ว ไม่มีการกระทำตามความหมายของกฎหมายอาญา และไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องพิจารณาความรับผิดทางอาญาในส่วนของการประกอบภายนอกแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลเป็นเรื่องใหญ่ และมีแนวความคิดที่พัฒนามาเป็นเวลานาน ยังหาข้อสันนิษฐานที่แน่นอนนั้นคงยังไม่ได้ในขณะนี้ หากแต่ที่สำคัญที่สุดคือ การนำเอาแนวความคิด ทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องและกำหนดหาตัวผู้ที่จะต้องรับผิดชอบในผลเสียหายที่เกิดขึ้นให้ได้ ในขณะที่เดียวกันก็มิเชื่อว่าจะให้บุคคลที่เกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดผลนั้นต้องรับผิดชอบในทุกกรณี ทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลที่ซับซ้อนเพื่อหาความสัมพันธ์ใน ความรับผิดชอบของบุคคลกับความเสียหายที่เกิดขึ้นว่าแค่ไหนเพียงใดจึงจะพอดี ไม่กว้างหรือแคบเกินไปจนผู้กระทำหลุดพ้นจากความรับผิดไปหมด ซึ่งเป็นเรื่องที่ ยากยิ่ง

วิธีดำเนินการวิจัยโดยย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มุ่งหมายที่จะเปรียบเทียบในส่วนของกฎหมายอาญา เรื่องผลของการกระทำ และความรับผิดในทางอาญา ตามแนวกฎหมายไทยโดยเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เช่น กฎหมายของประเทศอังกฤษ และอเมริกา เป็นส่วนใหญ่ โดยใช้วิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบ (**Documentary Research**) ซึ่งศึกษาจากตัวบทกฎหมาย การวินิจฉัยคดีต่างประเทศกับกฎหมายไทยรวมทั้งคำพิพากษาศาลฎีกา คำอธิบายกฎหมายต่าง ๆ ส่วนการศึกษานั้นใช้วิธี (**Descriptive and Analytical Method**) กล่าวคือเป็นการพรรณนาและวิเคราะห์โดยเมื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ได้แล้วก็จะทำการวิเคราะห์เพื่อหาหลักเกณฑ์ข้อสรุป หรือข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์แก่การนำเอากฎหมายอาญาของไทยเอง ไปใช้อย่างกว้างขวางต่อไป

ทฤษฎี และแนวความคิดที่จะนำมาใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับผลของการกระทำและความรับผิดชอบในทางอาญานี้ มีแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่สำคัญคือ ทฤษฎีเงื่อนไขซึ่งกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลให้บุคคลต้องรับผิดชอบอย่างกว้าง ๆ ซึ่งทฤษฎีนี้มีความสำคัญคือถ้าไม่มีการกระทำโดยยอมไม่เกิด ฉะนั้นจึงต้องถือว่าผลเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น แนวทางการเกิดผลนั้นจำต้องอาศัยเหตุอื่น ๆ มาประกอบกันตาม และทฤษฎีใหญ่เหมาะสมซึ่งพิจารณาว่าเหตุนั้น เหมาะสมที่จะก่อให้เกิดผลเช่นนั้นหรือไม่ โดยพิจารณาจากตัวของผู้กระทำ และลักษณะของการกระทำว่าผู้กระทำสามารถคาดเห็นผลเช่นนั้นได้หรือไม่ ตลอดจนพิจารณาถึงเหตุแทรกแซง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังจากการกระทำ และเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงขึ้น หากเหตุผลของการกระทำมีความผิดทำให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบต่อเหตุที่เกิดขึ้น กรณีนี้ของใช้แนวความคิดเรื่องผลธรรมดา ตาม มาตรา 63 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาช่วยในการวินิจฉัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษาและใช้กฎหมายในการวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญา ให้สัมพันธ์กับการกระทำ ความผิด ตลอดจนเป็นธรรมต่อผู้กระทำผิดเอง ดังนั้นเมื่อผลของการกระทำส่งผลในการลงโทษอย่างเหมาะสมแล้ว สังคมก็จะยอมรับได้โดยปราศจากปฏิกิริยาโต้ตอบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย